

4. Калиновський. Ю. Ю. *Правосвідомість українського суспільства: генеза та сучасний стан*: монографія. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19016/1/Kalinovskiy.pdf>

5. Черкас, М. Є. *Чинники, що впливають на формування правосвідомості в Україні*. Вісник Національної академії правових наук України, №3. 2016. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21CO M=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vapny_2016_3_28

6. Богів, Я. С. *Правосвідомість як основа побудови правової системи*. Наукова стаття. 2022.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-562-7-14>

Ташматов В. А.,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри психології

Національного університету «Одеська юридична академія»

Гриценко В. О.,

здобувач I курсу факультету психології, політології та соціології

Національного університету «Одеська юридична академія»

ВІДМІННОСТІ МІЖ ІНТЕЛЕКТОМ ЛЮДИНИ ТА ТВАРИНИ

Анотація. У тезах розглядаються основні відмінності між інтелектом людини та тварин. Аналізуються механізми пізнавальної діяльності, роль абстрактного мислення, мови та культури, а також показники, що визначають унікальність людської свідомості.

Ключові слова: інтелект, пізнання, тварини, абстрактне мислення, культура.

Tashmatov V., Hrytsenko V. Differences between human and animal intelligence

Summary. The thesis discusses the main differences between human and animal intelligence, describing cognitive processes, abstraction, self-awareness and language. Behavioral examples illustrate the limits of animal thinking compared to the complexity of human cognition.

Key words: intelligence, animals, humans, thinking, cognition.

Проблема відмінностей між людським і тваринним інтелектом є ключовою для порівняльної психології, оскільки дозволяє зрозуміти еволюційні механізми пізнання. Психіка тварин і людини побудована на нейрофізіологічних процесах, однак складність побудови мозку людини на порядок вища, що зумовлює появу абстракції, самосвідомості, мови та культури [1, с. 3]. Дослідники підкреслюють, що людський мозок оперує інформацією не тільки про реальний досвід, а й про уявні ситуації, майбутні події та символічні об'єкти [3].

Основою інтелекту тварин є інстинкти та навчання. Наприклад, ворони та сірухи демонструють використання предметів як інструментів, дельфіни розрізняють жестові сигнали, собаки здатні засвоювати елементарні команди та емоційні реакції людей. Проте такі дії спрямовані на конкретну мету: отримання їжі, уникнення небезпеки або взаємодія в стаді. Їхнє мислення не виходить за межі життєво необхідних ситуацій [1, с. 5]. Більшість тварин навчається шляхом наслідування, але отримані знання майже не накопичуються в масштабах виду [2, с. 12].

Інтелект людини має соціальну та культурну основу. Людина не просто реагує на умови середовища – вона змінює його. Абстрактне мислення дозволяє формувати поняття, будувати наукові теорії, розробляти моральні норми та створювати соціальні інститути. Такі можливості пояснюються розвитком кори головного мозку, особливо лобних часток, відповідальних за логіку, планування та контроль поведінки [3].

Людська мова, на відміну від сигналів тварин, є символічною: слова не залежать від конкретного об'єкта, а можуть передавати складні ідеї, емоції, інструкції та метафори. Важливою відмінністю є можливість культурної передачі знань. Наприклад, винайдення письма дозволило закріпити інформацію та передавати її між поколіннями. Жоден вид тварин не створює бібліотек, наукових систем, держав чи технологій. Людство накопичує спільний інтелект – і завдяки цьому розвиток не починається «з нуля», а постійно зростає [3].

Показовий приклад: шимпанзе може навчитися використовувати палицю, щоб дістати комах, але воно не здатне скласти інструкцію для інших шимпанзе. Людина ж не тільки створює інструменти, а й винаходить способи їх удосконалення, передає знання дітям, навчає групу і робить це усвідомлено – через мову і культуру [4].

Висновок. Отже, інтелект тварин і людини має спільне біологічне коріння, однак різниться рівнем організації. Тварини здатні до навчання, наслідування й навіть творчих рішень, але їх мислення залишається конкретним та ситуаційним. Людський інтелект виходить за межі інстинкту та моменту: людина створює символічні системи, абстрактні поняття, закони, культуру і цивілізацію. Самосвідомість, мова, логічне

мислення, планування та колективний досвід роблять людину унікальною у світі живих істот.

Список використаних джерел:

1. Основи порівняльної психології: навчальний матеріал. studfile.net. С. 3–6.
2. Психологічні механізми пізнавальної діяльності тварин та людини. share.google. С. 10–15.
3. Університет Карнегі-Меллона. Модель обробки людського інтелекту, 2024.
4. Вейр А. А. С., Чаппелл Дж. і Кацельник А. Формування гачків у новокаледонських ворон. Science. 2002. 297(5583), 981. <https://doi.org/10.1126/science.1073433>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-562-7-15>

Терновий В. А.,

здобувач вищої освіти третього освітньо-наукового рівня

«Доктор філософії» за спеціальністю 053 «Психологія»

Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

Науковий керівник: Дробот О. В.,

доктор психологічних наук, професор,

професор кафедри психології, філософії та суспільних наук

Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

КОГНІТИВНО-ОСОБИСТІСНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Анотація. У статті розкрито сутність і структурну організацію когнітивно-особистісних механізмів формування професійної ідентичності майбутніх викладачів фізичного виховання. Обґрунтовано роль пізнавальних, мотиваційних, рефлексивних і емоційно-вольових процесів у забезпеченні цілісності професійного «Я» педагога.

Ключові слова: професійна ідентичність, когнітивно-особистісні механізми, фізичне виховання, самоєфективність, саморегуляція.

Ternovyi V. Cognitive and personal mechanisms of professional identity formation of future physical education teachers

Summary. The article reveals the essence and structural organization of the cognitive and personal mechanisms underlying the formation of